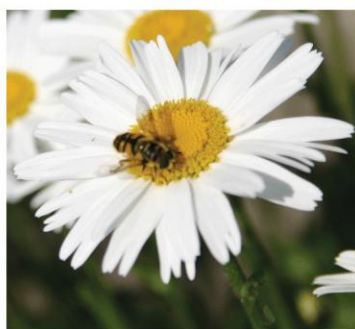
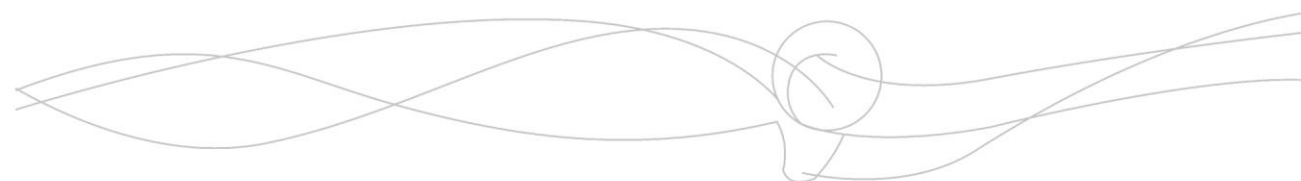

GOD OPPVEKST

Helhetlig oppvekstplan

2011-2015

INNHALDSFORTEGNELSE

VISJONEN VÅR	3
1. BAKGRUNN	4
2. FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES MED VISJONEN	4
2.1. Felles syn på barn, læring og utvikling	4
2.2. Medvirkning	4
2.3. Fokus på foreldrerollen	5
2.4. Kompetente medarbeidere	5
2.5. Helhetlig ledelse	5
2.6. Oppfølging og evaluering	5
3. OPPVEKSTTREKANTEN I GJESDAL	6
4. FOR ALLE BARN OG FORESATTE	6
4.1. Fokus på foreldrerollen	7
4.2. Kvalitet i barnehage og skole	8
4.3. Nulltoleranse for mobbing og vold	9
4.4. Varierte og gode fritidsopplevelser	10
4.5. Involvering av barn og unge	11
4.6. Rusforebyggende arbeid	12
4.7. Trygge skoleveier og gode sykkelstier	12
5. FOR BARN OG FORESATTE MED RISIKO FOR Å UTVIKLE VANSKER	13
5.1. Tidlig oppdagelse og hjelp	13
6. FOR BARN OG FORESATTE MED BEHOV FOR SÆRSKILTE TILTAK	16
6.1. Helhetlig hjelp	16
7. VEDLEGG	18
7.1. Definisjoner	18
7.2. Aktuelle planer som har betydning for arbeidet med barn og unge	18
7.3. Aktuell kontaktinformasjon vedr. barn og unge i Gjesdal	19
7.4. Aktuelle verktøy/tiltak	19
7.5. Modell	20

Layout forside: Ingvild Arnevik Aadnøy

Foto forside: Ingvild Arnevik Aadnøy og Kristian Konstali

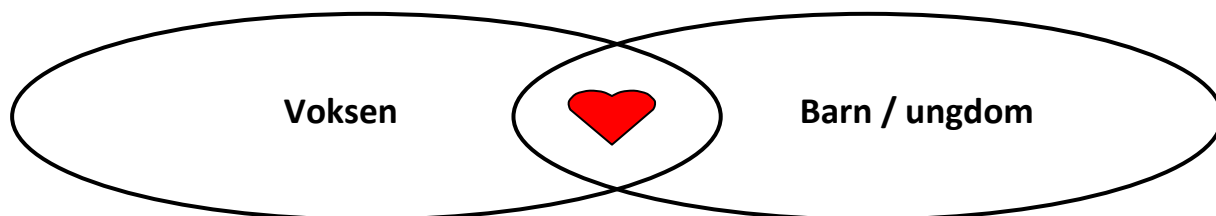
Siste side: 10 kjennetegn på en god oppvekst i Gjesdal

VISJON:

Det er godt å vokse opp i Gjesdal.

Barn og unge opplever at de er verdifulle
og får brukt ressursene sine.

Foreldrene er de viktigste i barns liv. Samtidig har vi alle et felles ansvar for barns oppvekst. Vi kan bidra til at barn utvikler et godt selvbilde og at drømmer går i oppfyllelse. Mulighetene finnes i hver enkelt relasjon - i alle små og store øyeblikk vi står overfor hver dag.

Vi er del av en større helhet der det er nødvendig å jobbe sammen mot felles mål, og vi tror det stemmer at: **”Det trengs en hel landsby for å oppdra et barn”** (afrikansk ordtak).

Satsingen på barn og unge er, og må fortsatt være, forankret i kommuneledelsen og hos politikerne. I kommuneplanen for perioden 2011 - 2021 er barn og unge et av fire satsingsområder. På bakgrunn av føringene i kommuneplanen, utdyper den helhetlige oppvekstplanen det som vektlegges i perioden 2011 – 2015.

Planen viser ”den røde tråden” og de viktigste satsingsområdene i Gjesdal fra før fødsel og opp til 18 år. Stikkord for satsingen er:

- Helsefremmende og forebyggende arbeid
- Folkehelsearbeid
- Utvikling, kreativitet og læring
- Fokus på foreldrerollen
- Dialog og medvirkning
- Samarbeid og helhetstenkning

Oppvekstplanen er **styrende** for ansatte som jobber for barn og unge i Gjesdal. Planen er en utdypning av kommuneplanen og overbyggende for ulike strategiplaner.

”Engasjerte, ansvarlige voksne som ser barna, bryr seg og følger opp”,
preger arbeidet vårt!

1. BAKGRUNN

Gjesdal kommune har hatt en sterk befolkningsvekst de siste årene. Kommunen har en ung befolkning, og det er forholdsvis mange barn i barnehage- og skolealder.

Formålet med det 3-årige kommuneprosjektet God oppvekst (2007-2010) har vært å styrke den helhetlige satsingen på barn og unge. Ungdommer, foresatte, politikere og ansatte har drøftet hva som skal kjennetegne en god oppvekst i Gjesdal, og vi har 10 punkt som er førende for arbeidet fremover. Kommuneprosjektet ble avsluttet sommeren 2010 og munner ut i den helhetlige oppvekstplanen 2011 – 2015.

Oppvekstplanen bygger på innspill og erfaringer fra en rekke involverte ansatte, foresatte, ungdommer og politikere over en 3 års periode. Styringsgruppa som består av assisterende rådmann, barnehagesjef, skolesjef, ressurscenterleder og oppvekstkoordinator har utarbeidet planen.

Styringsgruppa som er forankret i kommuneledelsen har skapt legitimitet for prosjektet, og sikret et helhetlig perspektiv. Styringsgruppa fortsetter utover prosjektperioden.

2. FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES MED VISJONEN

2.1. Felles syn på barn, læring og utvikling

Barn har ressurser og rettigheter, og bidrar aktivt i eget liv og i samfunnet. Alle barn har egne erfaringer, meninger og drømmer. Barn utvikler seg i samspill med omgivelsene sine, og lærer gjennom alt de opplever og erfarer.

Hvert enkelt barn skal bli sett og verdsatt. Ansatte skal gi barn erfaringer i å lykkes, og gi dem tro på egne evner. Barn skal lære å ta hensyn til andre og respektere forskjellighet.

Kunst- og kulturopplevelser har betydning for barns utvikling og gir dem mulighet til å uttrykke seg og bruke ressursene sine.

2.2. Medvirkning

Barn og unge skal oppleve at de er betydningsfulle og blir tatt på alvor. Ansatte skal legge til rette slik at barn og unge blir gitt ansvar og får reell mulighet til medvirkning i hverdagen.

Foto: Bærland skole

2.3. Fokus på foreldrerollen

Foresatte har svært stor betydning for barns utvikling og trivsel. Barn trenger engasjerte, ansvarlige foresatte som ser dem, bryr seg og følger opp. Ansatte i Gjesdal skal samarbeide tett med foresatte, fremheve ressursene deres, ansvarliggjøre og gi støtte og oppfølging etter behov.

2.4. Kompetente medarbeidere

Vi er ansatt i ulike avdelinger og har ulike oppgaver. Det er viktig at hver enkelt ansatt forstår eget mandat og rolle, og samtidig anerkjenner andres oppdrag. Barn trenger voksne som ser, forstår og handler riktig. Forskning viser at det er direkte sammenheng mellom barns prestasjoner og voksnes tro på barns muligheter.

2.5. Helhetlig ledelse

Alle ledere ser betydningen av et godt tverrfaglig samarbeid, og har et felles ansvar for å jobbe i tråd med prinsippene i oppvekstplanen.

Ledelse er avgjørende både i initiering, implementering og videreføring av endringsprosesser. Ledelse innebærer å inspirere og påvirke i retning av målene som er satt i oppvekstplanen. Kommuner som lykkes i dette arbeidet, karakteriseres av en dynamisk, tilretteleggende ledelse og en profesjonell kultur.

Vi har definerte rutiner, arbeidsprosesser og ansvarsfordeling i det tverrfaglige samarbeidet. Ansatte utfyller hverandre og er avhengige av hverandre for å få gode resultater. Det er viktig at hver avdeling reflekterer og evaluerer egne prestasjoner i arbeidet for og med barn og unge, og at det utvikles en tverrfaglig kultur der vi deler kunnskap, erfaringer og gjør hverandre gode.

2.6. Oppfølging og evaluering

Styringsgruppa har et overordnet ansvar for å sikre at den helhetlige oppvekstplanen følges.

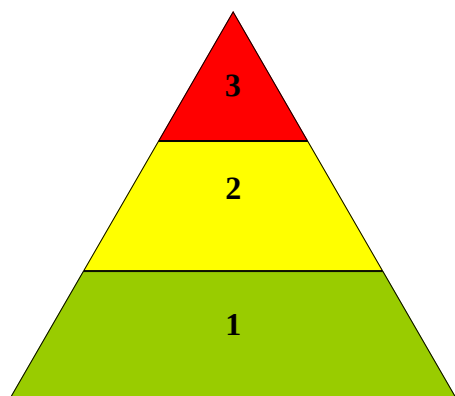
Den helhetlige oppvekstplanen skal evalueres på følgende måte:

- Ledere rapporterer årlig til tjenesteområdeledere ut fra oppsatte mål og tiltak. Det skal synliggjøres hvordan alle ansatte er involvert i interne prosesser.
- Det gjennomføres brukerundersøkelser 2. hvert år innen ulike tjenesteområder.
- Styringsgruppa sikrer årlig evaluering av det tverrfaglige samarbeidet i Gjesdal.
- Aktuelle tiltak som er nevnt i planen evalueres fortløpende, og barn, ungdom og foresatte skal uttale seg om hvordan de opplever tilbudet i Gjesdal kommune.
- Styringsgruppa gjennomfører årlige samlinger for ansatte som jobber med barn og unge. Innhold: Oppsummering/status, faglig påfyll og satsing fremover.
- Helhetlig oppvekstplan evalueres 2. hvert år. Første gang: 2013 v/styringsgruppa.

Vedlagte **modell** (punkt 7.5.) anbefales brukt i det daglige arbeidet, både til forberedelse, gjennomføring og evaluering på alle nivå.

3. OPPVEKSTTREKANTEN I GJESDAL

Arbeid for barn og unge krever helhetlig innsats. Oppveksttrekanten viser noen aktuelle tiltak som skal gjennomføres på de 3 ulike nivåene i perioden 2011 – 2015. Det vil også være andre tiltak som gjennomføres i perioden.

1. For alle barn og foresatte

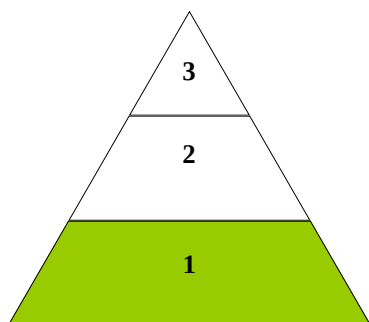
2. For barn og foresatte med risiko for å utvikle vansker

3. For barn og foresatte med behov for særskilte tiltak

Under punkt 4,5 og 6 i planen går vi gjennom oppveksttrekanten i Gjesdal og nevner aktuelle mål og tiltak. Fargen markerer nivået i trekanten.

4. FOR ALLE BARN OG FORESATTE

Oppvekstforholdene i Gjesdal styrkes ved generelle tiltak rettet mot alle barn og foresatte. Vi kaller det byggende eller helsefremmende arbeid. Målet er ”å fylle på ” med det som skaper glede og trivsel. Vi venter ikke og ser om noen får det vanskelig, men gjør noe aktivt for å styrke oppvekstforholdene. Dette kan også hindre at barn og unge utvikler vansker.

Ansatte som jobber på dette nivået: Alle som jobber for barn og unge. Blant annet ansatte på helsestasjon, lege, fysioterapi/ergoterapi, rehabilitering, barnehage, skole, SFO, barnevern, kultur, bibliotek, kulturskole og teknisk.

4.1 Fokus på foreldrerollen

”Det beste vi kan gi barna våre er en positiv og stabil voksenrelasjon innenfor rammen av et hjem” (Magne Raundalen).

Mål:

Foresatte er bevisst egen rolle og har kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gir gode oppvekstforhold.

Hvordan oppnå dette:

- Alle ansatte vektlegger dialog og samarbeid med foresatte.
- Hver arbeidsplass har klare målsettinger og system for samarbeidet med foresatte.
- Hver arbeidsplass gjennomfører jevnlige brukerundersøkelser som følges opp med konkrete tiltak.

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Gjesdal kommune skal i samarbeid med foresatte utarbeide en håndbok for foreldresamarbeid.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011 - 2012	Innenfor rammen
God Start: Alle førstegangsførelde får tilbud om kurs før fødsel. Gjesdal kommune har laget kurset.	Ressurssenter	2011 - 2015	Kr. 50.000,- pr. år
Godt samliv: Førstegangsførelde får tilbud om samlivskurs etter fødsel. Kursopplegg fra Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat)	Helsestasjonen	2011 - 2015	Kr. 30.000,- pr. år
Foreldreveiledning gis individuelt og/eller i grupper.	Helsestasjonen	2011 - 2015	Innenfor rammen
Prøveprosjekt: Foreldrekurs for foresatte som består av 8 samlinger. Gjennomføres 2 ganger i året.	Barnevern- tjenesten	2011 - 2012	Søke om statlige midler
Torsdagsåpent: Åpne samlinger/foredrag 2- 4 ganger årlig for foreldre med barn i alderen 1-16 år. I samarbeid med Arbeidsutvalget (AU) i barnehagene og Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) i skolene.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
Det skal være dialog på foreldremøter i barnehager og skoler. Foreldre skal bli hørt og få mulighet til å snakke sammen.	Barnehage Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
Lage oversikt som sikrer systematisk informasjon til foresatte om barns behov og utvikling på ulike alderstrinn.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
Årlig samling for Kommunalt foreldreutvalg (KFU) i barnehage og skole og politisk utvalg som har ansvar for barn og unge. Tema: Oppvekstforholdene i Gjesdal.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen

Foto: Kristian Konstali

4.2. Kvalitet i barnehage og skole

”Kvalitet fremfor kvantitet i barnehage og skole” er et av de 10 kjennetegnene på en god oppvekst i Gjesdal.

Mål:

Alle ansatte har god kompetanse, er bevisst sin egen rolle og er gode på relasjonsbygging. Barn i barnehage og skole opplever at de lykkes, er verdifulle og får brukt ressursene sine.

Hvordan oppnå dette:

- På alle arbeidsplasser jobbes det med holdninger og verdier hos ansatte. Det settes av tid til refleksjon rundt egen rolle.

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsramme	Kostnader
Sette en kommunal standard med opptrappingsplan for voksentetthet i barnehager og skoler.	Barnehage Opplæring	2011	Synliggjøres i opptrappingsplanen
Rekruttere og beholde dyktige førskolelærere i barnehagene.	Barnehage	2011 - 2015	Kr. 200.000,- pr. år.
Nyansatte i barnehagene skal få innføring i Voksenrolleprosjektet.	Barnehage	2011 - 2015	Innenfor rammen
Prøveprosjekt: ”Den kulturelle bæremeisen” i barnehager.	Kulturkontoret Barnehage	2012	Søke om midler
Gjennomføre vedtatte planer for overgang mellom: - barnehage - skole - barneskole - ungdomsskole - ungdomsskole - videregående skole	Barnehage Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
Språk og sosial kompetanse er felles satsingsområde i barnehage og skole.	Barnehage Opplæring	2011 – 2015	Innenfor rammen
Ansette førskolelærer med videreutdanning i migrasjonspedagogikk.	Barnehage	2011	Dekkes av øremerkede tilskudd
Skolene skal tilby et kvalitativt godt leksetilbud 1.- 4. klasse.	Opplæring	2014 - 2015	Kr. 720.000.- pr år utover dagens ramme
Utvikle språkstasjonen for å støtte tospråklig opplæring.	Opplæring	2011	Innenfor tildelt ramme
Styrke lærernes kompetanse innen lesing gjennom bruk av SOL. Målet er at elevene skal skåre over landsgjennomsnittet på nasjonale prøver.	Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen

Foto: Bærland skole

4.3. Nulltoleranse for mobbing og vold

”Enkeltepisoder må også tas alvorlig. Nulltoleranse forebygger langvarig mobbing”
(Erling Roland).

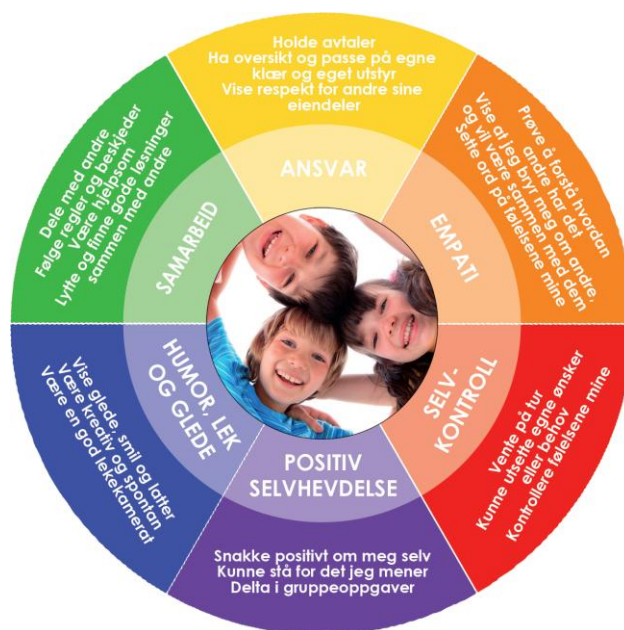
Mål:

Barn og unge opplever et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Alle ansatte har nulltoleranse for mobbing og vold.

Hvordan oppnå dette:

- Alle ansatte tar ansvar for å fremme et trygt og godt miljø.
- Alle ansatte vet hva de skal gjøre dersom de får kjennskap til mobbing eller vold.

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Sosial kompetanse er felles satsingsområde i barnehage og skole.	Barnehage Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
Alle som blir mobbet/eller mobber følges opp i tråd med handlingsplaner mot mobbing i barnehager og skoler.	Barnehage Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
”Trivselsprogrammet” skal prøves ut på flere skoler. Det er et program for økt aktivitet og trivsel i friminuttene.	Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
4 barnehager deltar i 2årig verdiprosjekt i samarbeid med UIS. Dette er et forsknings- og utviklingsprosjekt.	Barnehage	2010 - 2012	Søke eksterne midler
Det lages og vedtas en handlingsplan mot vold i Gjesdal.	Ressurssenter Barnehage Opplæring	2011	Se egen plan

Utdrag av plakat om sosial kompetanse som brukes i barnehager, skoler, helsestasjon, ppt og barnevern i Gjesdal

4.4. Varierte og gode fritidsopplevelser

”Barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv”
(FN`s barnekonvensjon).

Mål:

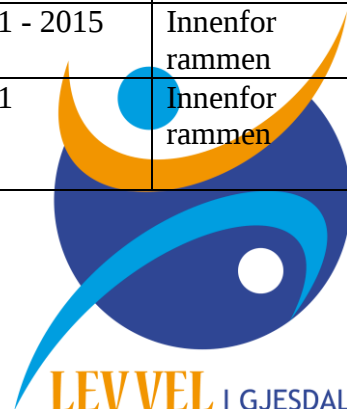
Barn og unge tilbys kvalitet og variasjon i fritids- og kulturtilbudene.

Hvordan oppnå dette:

- Opprettholde godt samarbeid mellom kommune og frivillige lag og foreninger.
- Spesiell tilrettelegging for barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Gjesdal kommune skal sikre: - Utvikling av idretts- og nærmiljøanlegg. - Støtteordninger for lag og foreninger. - At lekeområder opparbeides og vedlikeholdes ut fra lekeplassnormen i kommunen.	Teknisk Kulturkontoret	2011 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Det skal defineres grønt-, og friområder i tilknytning til alle nye boområder. Universell utforming skal vektlegges.	Teknisk Folkehelse-gruppa	2011 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Stasjonsbygningen rustes opp til Ungdomshus i sentrum.	Ressurssenter	2014 - 2015	5 millioner
Idrettsanlegg på Solås.	Teknisk	2011 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Kulturskolen skal få egne, permanente lokaler tilpasset behov og bruk.	Opplæring	2014 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Videreutvikle fritidsklubben YES.	Kulturkontoret	2011 - 2015	Innenfor rammen
Opprettholde tilrettelagte fritidstilbud for barn og unge med nedsatt funksjonsevne	Kulturkontoret	2011 - 2015	Innenfor rammen
Nettbasert register over fritidstilbud i kommunen oppdateres årlig.	Kulturkontoret	2011 - 2015	Innenfor rammen
Årlig samling for ledere i frivillige lag og foreninger f.o.m. høsten 2011.	Kulturkontoret	2011 - 2015	Innenfor rammen
Det skal utarbeides en forpliktende samarbeidsavtale mellom folkebiblioteket og barnehage/skole.	Biblioteket	2011	Innenfor rammen

Folkehelselogoen i Gjesdal

4.5. Involvering av barn og unge

”Barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt” (FN`s barnekonvensjon).

Mål: Barn og unge involveres og får mulighet til å påvirke saker som vedrører dem.

Hvordan oppnå dette:

- Gjennom å legge til rette og oppmuntre barn og unge til deltakelse.

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Alle plansaker skal ha et punkt som sier noe om planens betydning for barn og unge. Det skal vurderes om og hvordan barn og unge skal involveres.	Teknisk	2011 - 2015	Innenfor rammen
Ordningen med barn- og unges representant i plansaker videreføres.	Politikere	2011 - 2015	Innenfor rammen
Nettside for ungdom skal prøves ut.	Rådmann	2012	Innenfor rammen
Barn og unges kommunestyre gjennomføres i henhold til vedtatte endringer.	Politikere Opplæring Ressurscenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
Konkludere med om ungdomsråd skal prøves ut. Det skal tas hensyn til anbefalinger fra departementet.	Rådmann Politikere	2012	Innenfor rammen
Gjennomføre ordning med stemmerett for 16 åringer ved kommunevalget 2011.	Rådmann Politikere	2011	Innenfor rammen
Gjennomføre jevnlig regionale ungdomsundersøkelser.	SLT Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen

Foto: Inger Marie Refsland Voll

4.6. Rusforebyggende arbeid

"Min sannhet om barn og fulle folk er at de ikke burde ha noe med hverandre å gjøre. Enkelt og greit" (Christine Koht).

Mål:

Redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk.

Hvordan oppnå dette:

- Gjennom systematisk rusforebyggende arbeid i Gjesdal.

Aktuelt tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Det skal utarbeides en forpliktende ruspolitisk handlingsplan for Gjesdal kommune. Planen skal inneholde: Mål, forebyggende tiltak, tilbud om oppfølging for barn, unge og voksne.	Arbeidsgruppe skal oppnevnes v/assisterende rådmann	2011	Synliggjøres i planen

4.7. Trygge skoleveier og gode sykkelstier

"Trygge skoleveier og sykkelstier som er godt opplyst" er et av de 10 kjennetegnene på en god oppvekst i Gjesdal.

Mål:

Elever som bor i rimelig nærhet, skal gå eller sykle til skolen.

Hvordan oppnå dette:

- Utbedring og vedlikehold av fortau og sykkelstier.
- Ansatte støtter foresatte i å bevisstgjøre barn/unge når det gjelder trafiksikkerhet og fysisk aktivitet.

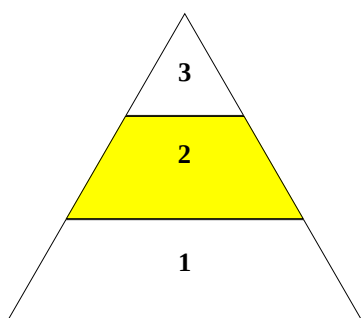

Aktuelle tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Trafikksikkerhetsplanen følges opp. Alle foresatte skal ha mulighet til å uttale seg gjennom FAU/SU.	Trafikksikkerhetsutvalget Skolene/FAU	2011 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Miljøgate i Rettedalen gjennomføres i tråd med politiske vedtak.	Teknisk	2012 - 2015	Synliggjøres i forbindelse med politisk behandling
Ved skolestart informerer skolen om betydningen av å gå/sykle til skolen.	Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen

Foto: Bærland skole

5. FOR BARN OG FORESATTE MED RISIKO FOR Å UTVIKLE VANSKER

Tiltakene er mer målrettet enn de byggende/helsefremmende, og retter seg mot grupper som har økt risiko for å utvikle vansker eller allerede har begynnende vansker. Vi kaller det forebyggende arbeid. I det forebyggende arbeidet er det nødvendig å kjenne til risikofaktorer som øker sannsynligheten for at barn utvikler vansker, og faktorer som beskytter/hinder at det skjer. Jo tidligere et problem oppdages og det gis riktig hjelp, jo større er sannsynligheten for en positiv utvikling.

Ansatte som jobber på dette nivået: Alle som jobber med barn og unge. Blant annet helsestasjon, familieteam, lege, barnehage/skole, ppt, barnevern, fysioterapi/ergoterapi, rehabilitering, psykisk helse og politi.

5.1. Tidlig oppdagelse og hjelp

”Forskning viser at vi allerede i 2-4 års alderen kan plukke ut de barna som med meget høy sannsynlighet vil utvikle moderate og alvorlige sosiale vansker. Det ses best på samspillet mellom foreldre og barn”. (Øyvind Kvello).

Mål:

Barn i Gjesdal får rask, riktig og helhetlig hjelp.

Hvordan oppnå dette:

- Ansatte er godt kjent med risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer.
- Ansatte har mot til å handle, vet hva de skal gjøre og hvem de skal samarbeide med.
- Ansatte har kjenneskap til rutiner på egen arbeidsplass og i det øvrige hjelpeapparatet.

Illustrasjonsbilde

Aktuelle tiltak direkte rettet mot barn og foresatte	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Helsestasjon, familieteamet, spesialpedagoger og ppt gir direkte oppfølging til barn og foresatte.	Helsestasjonen Barnehage PPT	2011 - 2015	Innenfor rammen
Gruppetilbud for barn av psykisk syke (10 samlinger) gjennomføres 2 ganger i året.	Barnevern-tjenesten	2011 - 2015	Innenfor rammen
Kurs for ungdom (8-10 samlinger) gjennomføres 2 ganger i året	Barnevern-tjenesten	2011 - 2015	Innenfor rammen
Prosjekt Miljøterapeut 2011: Direkte tiltak rettet mot ungdom.	Ressurssenter	2011	Kr. 550.000,-. Søke statlige midler til videreføring.
Langsiktig mål: Bygge opp et tverrfaglig sammensatt team som skal gi tett oppfølging til barn/unge og foresatte i forhold til hjem, skole/arbeid og fritid.	Ressurssenter Opplæring	2012 - 2015	Søke statlige midler. Synliggjøres i økonomiplan.
Samarbeidsavtale mellom Gjesdal og Fylkeskommunen om overgang mellom grunnskole og videregående skole.	Opplæring	2011 - 2015	Innenfor rammen
Prøveprosjekt: Gjesdal kommune skal gi sommerjobb til noen ungdommer som har behov for det.	Opplæring Personalkontor Teknisk	2011	Innenfor rammen
Opprette "fadderordning" i samarbeid med Frivilligsentralen og lag og foreninger. Målet er å øke barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter.	Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
Barneverntjenesten gir: - Råd og veiledning - Trygg-base-veiledning - Besøkshjem, støttekontakt - Kognitiv terapi - Samtaler/tett oppfølging av ungdom - Miljøterapi i hjemmet I tillegg har barneverntjenesten ulike gruppetilbud for barn, ungdom og foresatte (disse er nevnt under egne punkt).	Barnevern-tjenesten	2011 - 2015	Innenfor rammen
Opprette konsultasjonsteam som skal gi råd og veiledning i saker der det er mistanke om vold eller seksuelle overgrep.	Ressurssenter	2011	Innenfor rammen
Videreutvikle tilbud for barn og unge med psykiske vansker.	Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
Ansette psykolog i Gjesdal kommune.	Ressurssenter	2012 - 2015	Kr. 700.000,- pr år
Videreføre SLT= Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak. Fast samarbeid mellom kommune og politi i enkeltsaker og på systemnivå.	SLT 	2011 - 2015 Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak	Innenfor rammen

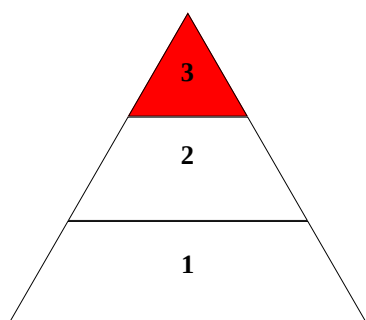
Aktuelle tiltak systemnivå	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Felles, årlig kompetanseheving for ansatte som jobber med barn og unge. Aktuelle tema: - Fra bekymring til handling - Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer - Tidlig innsats - Samtaler med barn - Tverrfaglig samarbeid - Barn som pårørende - Psykisk helse	Styringsgruppa	2011 - 2015	Innenfor rammen
Alle barnehager og skoler har tverrfaglige team der ansatte fra helsestasjon, ppt, spesialpedagog og barneverntjeneste deltar fast. Fastlege og andre deltar ved behov.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011 - 2015	Innenfor rammen
2 barnehager skal prøve ut mal for kartlegging (Kvello) når saker drøftes i tverrfaglig team.	Barnehage	2012	Innenfor rammen
Årlig oppdatering og gjennomgang av rutinehåndbok for tverrfaglig samarbeid.	Styringsgruppa	2011 - 2015	Innenfor rammen
Vurdere om ART skal brukes mer systematisk i Gjesdal.	Styringsgruppa	2012	Eventuelle kostnader må synliggjøres

Illustrasjonsbilde – kontaktinformasjon til nasjonal alarmtelefon

6. FOR BARN OG FORESATTE MED BEHOV FOR SÆRSKILTE TILTAK

Særskilte tiltak innebærer målrettet innsats mot enkeltpersoner eller grupper med identifiserte problemer. Når det settes inn tiltak, er målet å legge aktivt til rette slik at barn og foresatte får en best mulig utvikling. Målet kan også være å begrense, motvirke forverring og forebygge tilbakefall.

Ansatte som jobber på dette nivået: Blant annet helsestasjon, barnehage/skole, ppt, barneverntjeneste, rehabilitering, psykisk helse, politi, 2. og 3. linjetjenesten.

6.1. Helhetlig hjelp

”Gi en mann en fisk, og han har mat for en dag. Lær en mann å fiske, og han har mat for resten av livet” (Kinesisk ordtak).

Mål: Barn og familier skal få tilbud om hjelp ut fra egne behov.

Hvordan oppnå dette:

- Ha en tydelig oversikt over hjelpetilbud som finnes, evaluere disse og utvikle nye tilbud ut fra behov.

Flere av tiltakene som er nevnt for barn og foresatte med risiko for å utvikle vansker (gult), benyttes også for de som har behov for særskilte tiltak (rødt).

Illustrasjonsbilder

Aktuelle tiltak direkte rettet mot barn og foresatte	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Barneverntjenesten kan kjøpe tiltak fra Bufetat f.eks. ART, PMTO, MST, FFT, Marte Meo og Trygg Base. Disse benyttes når egne kommunale tiltak ikke er tilstrekkelig (nevnt under gult nivå).	Barneverntjenesten	2011- 2015	Innenfor rammen
Nye individretta tiltak skal evalueres innen 2 mnd. for å sikre at de har ønsket effekt. Vedlagte modell (punkt 7.5.) kan brukes.	Barnehage Opplæring Ressurssenter	2011- 2015	Innenfor rammen
Barnevernsvakt: Interkommunalt samarbeid i Gjesdal, Klepp, Time, Hå og Sandnes. Vurdere samarbeid innenfor andre områder.	Ressurssenter	2011- 2015	Innenfor rammen
Utredning og behandling fra BUP, privatpraktiserende psykologer m.m.	Henvvisning fra lege eller barneverntjeneste	2011- 2015	Innenfor rammen

Aktuelle tiltak systemnivå	Ansvar	Tidsrom	Kostnader
Gjennomføre prosess som sikrer at vi i Gjesdal blir bedre til å: - avklare roller og ansvar når flere instanser er involvert - avklare hvem som har myndighet til å bestemme ved faglig uenighet - sikre medvirkning	Styringsgruppa	2011	Innenfor rammen
Søke statlige midler til styrking av barnevernet i form av tiltakskonsulent som skal gi direkte oppfølging til barn/foresatte.	Ressurssenter	2011	Statlige midler. Synliggjøres i økonomiplan

7. VEDLEGG

7. 1. Definisjoner – alfabetisk rekkefølge

7.1. 1. Folkehelse

”Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse, og som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen” (definisjon i forslag til ny folkehelselov 2010).

7.1.2. Forebyggende arbeid

”Forebyggende arbeid innebærer å fjerne, hindre eller stenge for faktorer som kan føre til sykdom, skade eller andre problemer. Her tar vi som utgangspunkt kunnskap om personer som allerede har fått problemer eller sykdom, og arbeider oss bakover i årsakskjeden for å finne hvordan det kunne vært unngått, og prøver å hindre at andre kommer i samme situasjon.” (NOU 1991: 10 Flere gode leveår for alle. Forebyggingsstrategier).

7.1.3. Helsefremmende arbeid

Helsefremmende arbeid er definert som ”den prosess som gjør folk i stand til å bedre og bevare sin helse” (Ottawacharteret; WHO). ”Helsefremmende arbeid innebærer «å fylle på » med ting som er gode og positive, og som gjør at vi får det bedre. Eksempler kan være mer tid og anledning til familieliv, eller et bedre og sikrere bomiljø og arbeidsmiljø. Her venter vi ikke for å se om noen blir syke eller får problemer, vi gjør noe for eller med alle, før det er kommet så langt”. (NOU 1991: 10 Flere gode leveår for alle. Forebyggingsstrategier).

7.1.4. Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer

Risikofaktorer handler om faktorer som øker risikoen for at barn utvikler vansker, mens beskyttelsesfaktorer demper risikoen. Følgende definisjon legges til grunn:

Risikofaktorer er en fellesbetegnelse på faktorer som øker faren for utvikling av vansker. Vanligvis brukes de i forståelsen av hvordan psykiske lidelser utvikles, men en analyse av risiko- og beskyttelsesfaktorer kan like godt benyttes for å forstå fysiske vansker eller utvikling generelt. Tre til fire risikofaktorer øker i betydelig grad faren for at barnet eller den unge utvikler vansker, om personen ikke har godt utviklede beskyttelsesfaktorer (Kvello, 2008).

Beskyttelsesfaktorer demper risikoen for utvikling av psykiske vansker når risikofaktorer er til stede. Samme beskyttelsesfaktor kan være beskyttende mot flere risikofaktorer. Visse risikofaktorer er sterkt knyttet til utvikling av spesifikke vansker, andre risikofaktorer er knyttet til grupper av vansketyper, mens atter andre er knyttet til mange typer av lidelser. Både risiko- og beskyttelsesfaktorer omfatter genetiske, biologiske, mentale, miljømessige og sosiale faktorer (Shanahan et al. 2008). Risiko- og beskyttelsesfaktorene er i betydelig grad overlappende for vansker som kriminalitet, atferdsvansker, antisosialitet og tidlig debutalder for rusmiddelmisbruk (Kvello, 2007).

7.1.5. Tidlig intervensjon

”Med tidlig intervensjon mener vi arbeidet med å identifisere og håndtere et problem på et så tidlig tidspunkt at problemet forsvinner eller blir redusert med begrenset innsats”. (IS-1742: Fra bekymring til handling)

7.2. Aktuelle planer som har betydning for arbeidet med barn og unge

- Kommuneplanen for Gjesdal 2011 – 2021
- Rehabiliteringsplan for Gjesdal kommune 2009 – 2012
- Boligsosial handlingsplan for Gjesdal kommune 2006 - 2016
- Handlingsplan mot vold 2011 – 2015
- Ruspolitisk handlingsplan – utarbeides i 2011
- Mål for Tjenestoområde Opplæring, Forskrift om reglement for orden og oppførsel, Rutiner ved utøvelse av vold, trusler og trakassering, System for kvalitetsoppfølging av skolene.
- Barnehagenes strategiplan og årsplan
- Handlingsplan for flyktningearbeid i Gjesdal 2011 – 2013
- Virksomhetsplaner for helsestasjon og skolehelsetjeneste

7.3. Aktuell kontaktinformasjon vedr. barn og unge i Gjesdal

Helsestasjonen og familieteamet	Tlf. 51 61 12 20
Barnehage- og skolekontoret	Tlf. 51 61 12 60
PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste)	Tlf. 51 61 12 70
Barneverntjenesten	Tlf. 51 61 12 00
Kulturkontoret, ungdomsleder YES og miljøterapeut	Tlf. 51 61 11 60
Ålgård legesenter	Tlf. 51 61 25 25
Helsebanken legesenter	Tlf. 51 61 21 20
Rehabilitering	Tlf. 51 61 11 00
Oppvekstkoordinator/ SLT koordinator	Tlf. 51 61 11 66
Psykisk helse	Tlf. 51 61 23 73
Kulturskolen	Tlf. 51 61 23 27
Flyktningetjenesten	Tlf. 52 04 88 84/86
Frivilligsentralen	Tlf. 51 61 23 50

7.4. Aktuelle verktøy/tiltak

Aktuelle verktøy/ tiltak i Gjesdal (alfabetisk)	Kort informasjon	Ressursperson som kan gi mer info
”Alle har en psykisk helse”	Fokus på psykisk helse rettet mot alle elever på Gjesdal ungdomsskole.	Mona Bolstad
ART	Program for sosial ferdighetstrening, sinnekontroll og moralsk resonnering.	Astrid Sande
Familieråd	Storfamilien innkalles til møte for å finne løsninger og komme frem til en handlingsplan. Vanligvis brukt innen rehabilitering og av barneverntjenesten.	Barneverntjenesten v/Anita Lende

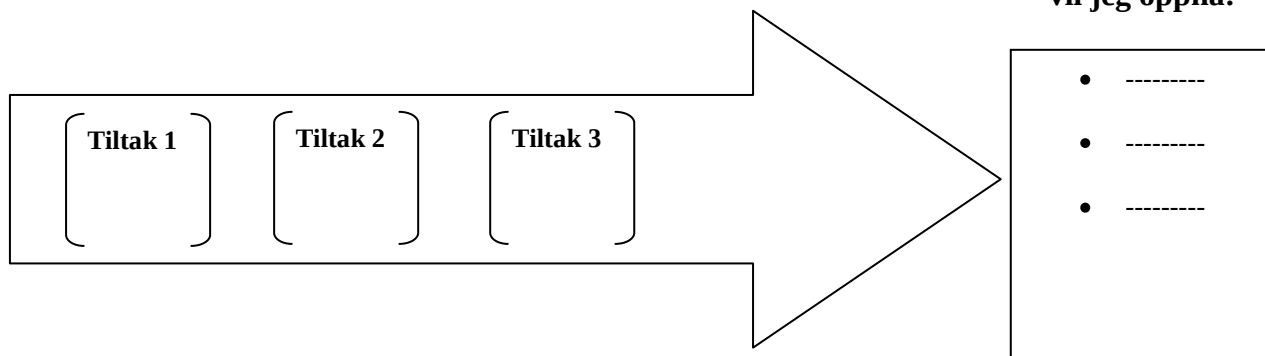
Godt Samliv	Samlivskurs som tilbys alle førstegangsforeldre etter fødsel. Kursopplegg fra barne,- ungdoms og familieetaten (bufetat).	Helsestasjonen v/ Torill Idland
God Start	Gjesdal kommune har utviklet kurset som tilbys alle førstegangsforeldre før fødsel.	Monica J. Bjerkreim
ICDP-foreldreveiledningsprogram	Utgangspunkt for all veiledning som gis til foresatte på helsestasjonen	Helsestasjonen v/ Torill Idland
Kartleggings-verktøy Risiko/beskyttelse-faktorer (Kvello)	Kartleggingsverktøy som kan brukes av alle ansatte som jobber med barn og unge. Mål: Tidlig intervensjon	Barneverntjenesten v/ Anita Lende
Kurs for ungdom	Gjennomføres av Barneverntjenesten i samarbeid med Gjesdal ungdomsskole.	Anne Marit Naustvik
LØFT	Løsningsfokusert tilnærming som kan brukes av alle ansatte.	Anne Hoff
”Lions Quest – det er mitt valg”	Forebyggende program i barneskoler: sosial kompetanse, klassemiljø, rus, samspill, følelser.	Rektorene
Rusforebyggende program i ungdomsskoler: ”Sterk og klar” ”Unge og Rus” ”Ikke tøft å være død”	Rettet mot alle foresatte Rettet mot alle elever Rettet mot alle elever	Monica J. Bjerkreim
SOL i barnehage og skoler i Gjesdal	Sammen om lesing i barnehagene. Systematisk observasjon av lesing i skolene	Jone Haarr

7.5. Modell

Denne modellen kan brukes i alt arbeid, både til forberedelse, gjennomføring og evaluering.

Hva gjør jeg (A) når jeg vil oppnå B?

Intensjon (B) - dette vil jeg oppnå:

10 kjennetegn på en god oppvekst i Gjesdal

- 1. Kvalitet fremfor kvantitet i barnehage og skole.**
- 2. Engasjerte, ansvarlige foreldre som ser barna, bryr seg og følger opp.**
- 3. Varierte fritidstilbud for barn og unge.**
- 4. Null toleranse for mobbing og vold.**
- 5. Sikre grøntområder/friområder, legge til rette for aktiv bruk.**
- 6. Barna opplever at de lykkes, er verdifulle og får brukt ressursene sine.**
- 7. Lekser inkludert i skoletiden.**
- 8. Ungdomshus med ungdomsleder.**
- 9. Aktivt, synlig og lett tilgjengelig støtteapparat i kommunen.**
- 10. Trygge skoleveier og gode sykkelstier som er godt opplyst**

Foto: Ingvild Arnevik Aadnøy, Kristian Konstali og Kodlidalen barnehage

Hvis et barn lever med kritikk,
lærer det å fordømme.
Hvis et barn lever med fiendskap,
lærer det å slåss.
Hvis et barn lever med spott,
lærer det å bli sky.
Hvis et barn lever med skam,
lærer det å føle skyld.

Hvis et barn lever med toleranse,
lærer det å bli tålmodig.
Hvis et barn lever med oppmuntring,
lærer det tillit.
Hvis et barn lever med lovord,
lærer det å verdsette.
Hvis et barn lever med ærlighet,
lærer det å bli rettferdig.
Hvis et barn lever med trygghet,
lærer det å tro.
Hvis et barn lever med anerkjennelse,
lærer det å like seg selv.
Hvis et barn lever med bifall og vennskap,
lærer det å finne kjærligheten i verden.

(Dorothy Law Nolte)